

ACHTERGROND

Noodlijgend Damen moet verdachte handelsagent tientallen miljoenen betalen

De stuurhut van de DSS Galatea in de haven van Den Helder. Het schip is in juni door Damen overgedragen aan de marine, die het in gebruik neemt als surveillanceschip in de Noordzee.

— FOTO SIMON LENSSENS/ANP

Scheepsbouwer Geldgebrek, boze klanten, een rechtszaak wegens omkoping en valsheid in geschrifte, én een nagekomen miljoenenrekening. Alle problemen van scheepswerf Damen komen samen, met grote financiële risico's tot gevolg.

MR Carola Houtekamer en Merijn Rengers

23 oktober 2025 Leestijd 6 minuten

Juni 2025 heeft alles in zich om één van de slechtste maanden in de bijna honderdjarige geschiedenis van Damen Shipyards te worden. Al wekenlang zit de top van de grootste scheepsbouwer van Nederland in gespannen besprekingen met drie ministeries over staatssteun. Dat komt door een conflict met de Duitse marine over de bouw van zes fregatten, een order van 7 miljard euro. De marinetak van Damen heeft ernstige vertraging opgelopen bij het ontwerpen van de schepen. Daarop zijn de Duitsers gestopt met betalen. Het geldtekort is acuut.

Halverwege de maand, op 17 juni, komt er een forse tegenvaller bij: een uitspraak van het gerechtshof Amsterdam. Damen moet 47 miljoen euro commissie, inclusief rente, overmaken naar een voormalige agent van de scheepsbouwer in het Caribisch gebied. De man heeft tien jaar eerder geholpen met de verkoop van kustwachtschepen aan onder andere Trinidad en Tobago, maar Damen had uitbetaling van diens gage opgeschort. Dat gebeurde nadat de fiscale opsporingsdienst FIOD in 2017 bij de scheepsbouwer was binnengevallen vanwege corruptieverdenkingen. Die rekening moet Damen van het gerechtshof alsnog betalen. Maar het bedrijf heeft de benodigde miljoenen niet in kas. Het zit niet voor niets te springen om staatssteun.

Drie dagen later, op 20 juni, ploft de volgende onwelgevallige mededeling op de mat: drie persoonlijke dagvaardingen. Kommer Damen (die het bedrijf vanaf begin jaren zeventig opbouwde), zijn zoon en bestuursvoorzitter Arnout Damen en voormalig bestuursvoorzitter René Berkvens moeten zich alle drie op 24 november als verdachte van ernstige strafbare feiten melden in de rechtbank in Zwolle. Zij zouden als leidinggevend verantwoordelijk zijn voor valsheid in geschrifte bij de betaling van tientallen miljoenen euro's aan commissies aan verdachte tussenpersonen in onder meer Brazilië, Sierra Leone en het Caribisch gebied.

Zo klonteren in één maand alle problemen samen tot een ondoorzichtige brij van financiële risico's voor één van de grootste defensiebedrijven van Nederland.

Schepen voor Trinidad

De man die op dit precaire moment z'n miljoenen komt opeisen, is Stephen Hobson, een steenrijke Brit die mede-eigenaar is van een Caribisch eiland en handelt in helikopters, pantservoertuigen, hijskranen, asfaltfabrieken, waterleidingen, explosieven en parkeermeters. Hij werkt al sinds de millenniumwisseling voor Kommer Damen. In 2019 beschreef *NRC* hoe Hobson in 2014 en 2015 Damenschepen verkocht aan Trinidad en Tobago en de Bahama's, ter waarde van bijna 400 miljoen euro.

Voor zijn bemiddeling bedong hij een commissie van tientallen miljoenen euro's - te betalen in termijnen - een veelvoud van het richtsnoer van maximaal 5 procent aan commissie die Nederland doorgaans acceptabel vindt.

Hobson kreeg zijn geld niet, op een eerste betaling van een paar miljoen na. In plaats daarvan zette Damen een jaar na de ondertekening van alle contracten z'n Caribische handelsagent aan

de kant. Aanleiding: de scheepsbouwer had de verdenking van corruptie op zich geladen bij de verkoop van een boot in Sierra Leone, en opeens was iedereen wakker geworden.

De Wereldbank zette Damen op een sanctielijst en de eigen accountant Ernst & Young stuitte in een intern onderzoek op ongewoon hoge commissies voor Hobson - wat deed die man eigenlijk voor dat geld? Atradius DSB, dat namens de staat risicovolle internationale deals verzekert, betrapte Damen op liegen over de hoogte van de commissie en de FIOD viel in 2017 met veel machtsvertoon binnen op het hoofdkantoor in Gorinchem, op zoek naar bewijzen voor corruptie. Het Openbaar Ministerie legde beslag op de toegezegde bedragen en Hobson zelf werd verdachte in het strafrechtelijk onderzoek dat het OM begon naar de scheepsbouwer, zo berichtte *NRC* eerder.

President Ivan Duque van Colombia (midden) tijdens een rondleiding over een werf van Damen Shipyards, met links oprichter Kommer Damen. — FOTO REMKO DE WAAL/ANP

Hobson heeft altijd volgehouden dat er niets onoorbaars is voorgevallen. Dat hij meer kreeg dan de 5 procent die in Nederland de maximale norm is, is niet verboden, zegt hij. Bovendien: hij heeft contractueel gewoon recht op die bedragen, de schepen zijn per slot van rekening geleverd.

En dus heeft hij de afgelopen jaren geprobeerd zijn recht te halen. Met succes, zo blijkt uit de uitspraak van het gerechtshof in Amsterdam. In 2021 oordeelde een Zwitsers arbitragehof dat Damen omgerekend 36 miljoen euro aan Hobson moest betalen. In 2024 kreeg Hobson gelijk van de rechter in Rotterdam in een raadkamerzitting: het OM moest de beslagen eraf halen. En in juni dit jaar oordeelde het gerechtshof dat Damen moest overgaan tot uitvoering van de Zwitserse uitspraak. Met rente is het bedrag opgelopen tot naar schatting zo'n 47 miljoen euro.

Toch heeft Hobson nog steeds zijn geld niet. Het Openbaar Ministerie is in cassatie gegaan en houdt de bedragen onder beslag. Maar Damen is het geld kwijt. Het hele bedrag is overgemaakt naar een afgeschermd rekening, ondanks de nijpende financiële situatie.

Het OM wil niet inhoudelijk reageren en laat weten dat het deze zaak in de rechtbank zal bespreken. Een woordvoerder van Damen wil niet ingaan op de strafzaak en de betalingen aan de agent - ook niet op de vraag of staatssteun is aangewend voor betaling van de commissie. Hobson laat via zijn advocaat weten dat hij niets verkeerd heeft gedaan en gewoon recht heeft op zijn geld. Hij was een „zakenpartner”, geen agent.

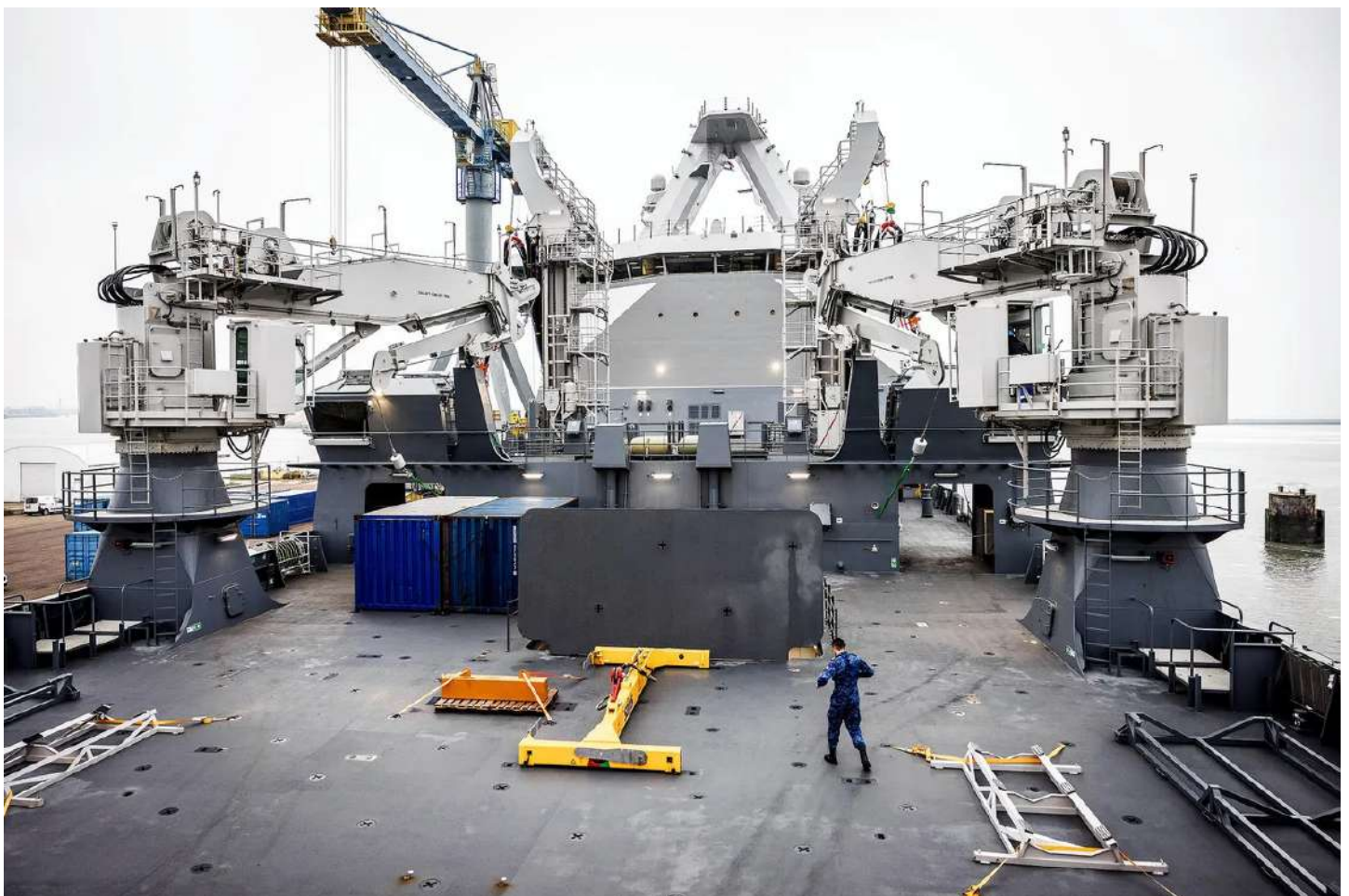
Vertraagde fregatten

De uitspraak over de miljoenen voor Hobson komt in de week dat de top van Damen koortsachtig overlegt met de Nederlandse overheid over staatssteun. Damen Naval, de marinetak van het bedrijf, heeft grote problemen bij het ontwerpen van zes F126-fregatten voor het Duitse ministerie van Defensie - een prestigieuze order ter waarde van 7 miljard euro. Met 166 meter lengte zijn het de grootste oorlogsschepen die de Duitsers sinds de Tweede Wereldoorlog hebben besteld.

De oplevering van de fregatten is volgens de Duitse minister Boris Pistorius met zeker veertig maanden vertraagd. Dat komt doordat Damen niet overweg kan met een nieuw softwarepakket van de Franse leverancier Dassault, waardoor de bouwtekeningen niet goed aankomen bij de Duitse werven die de fregatten moeten opleveren.

Op de Damenwerf in Vlissingen is het een komen en gaan van consultants en crisisteams - ook de planning van de bouw van fregatten voor de Nederlandse marine komt in gevaar. Door de vertraging schort de Duitse overheid tussentijdse betalingen op, terwijl de kosten doorlopen. Duitse journalisten laten *NRC* weten dat op de Duitse werven de kielen aan de kant worden geschoven om ruimte te maken voor nieuwe klussen, waar wel voor wordt betaald.

Begin juli gaat de Tweede Kamer akkoord met een steunpakket voor Damen van 270 miljoen - al blijft de precieze vorm van de steun vertrouwelijk. Toch zijn de problemen allerminst voorbij. Het Duitse ministerie van Defensie zint op een plan om de leiding van het project bij Damen weg te halen. Volgens de Duitse defensiepublicatie Hartpunkt zou het Duitse bedrijf Naval Vessels Lürssen (NVL) hoofdaannemer moeten worden van het project. Dat is niet eenvoudig, de verwachting is dat zeker een half jaar onderhandeld moet worden over de overdracht van contracten, ontwerpen en de intellectuele eigendom. In de nieuwe constellatie zou Damen een aanzienlijk kleinere rol krijgen.

Op de werf van Damen worden de laatste werkzaamheden uitgevoerd voor een bevoorradingschip van de Koninklijke Marine. — FOTO JEFFREY GROENEWEG/ANP

Valsheid in geschrifte en sancties

De rechtszaak tegen Damen Shipyards en zijn (oud-)bestuurders komt intussen ook dichterbij. Een laatste poging van de advocaat van Damen om oprichter Kommer Damen, zijn zoon Arnout en voormalig ceo René Berkvens op 24 november de gang naar de rechtbank in Zwolle te besparen, strandde in september. De rechters zeiden na een speciale procedure dat ze het „niet hoogst onwaarschijnlijk” achten dat de mannen veroordeeld zullen worden.

Dat betekent niet dat alle verdenkingen in de strafzaak nog overeind staan. Het vermoeden van de FIOD was dat Damen en z'n handelsagent zich in het Caribisch gebied schuldig hadden gemaakt aan ambtelijke en niet-ambtelijke omkoping. Die verdenking heeft het OM voor de handelsagent inmiddels laten vallen, zo laat Hobson via zijn advocaat weten. Alleen de verdenking van valsheid in geschrifte is nog over.

Wel blijft het verwijt van het OM staan dat Damen herhaaldelijk heeft gelogen over de hoogte van de commissies die het betaalde aan tussenhandelaren in corruptiegevoelige landen. De bedragen zouden veel hoger zijn dan wat Damen in officiële stukken noteerde en doorgaf aan herverzekeraar Atradius DSB. Al eerder reconstrueerde *NRC* hoe Damen de herverzekeraar in minstens veertien gevallen verkeerd inlichtte.

Het Nederlandse beleid is dat een commissie niet te hoog mag zijn, anders wil Atradius DSB de deal niet verzekeren. Bij een hoog bedrag neemt het risico toe dat een handelsagent van dat geld opdrachtgevers zal omkopen.

Ook verwijt het Openbaar Ministerie Damen opzettelijk sancties te hebben ontweken, door zogeheten 'dirkkranen' aan Russische krabvangschepen te leveren. Tv-programma *Nieuwsuur* berichtte vorig jaar, na eigen onderzoek, over export naar Rusland: Damen zou daarvoor meerdere valse uitvoeraangiften hebben opgesteld. Het bedrijf vroeg het OM dit jaar deze aanklacht te laten vallen, omdat het slechts om twee kranen zou gaan die volgens deskundigen wel geleverd mochten worden. Daar ging het OM niet in mee.

Damen zegt keer op keer de rechtszaak met vertrouwen tegemoet te zien. Maar de risico's blijven groot: bij een corruptieveroordeling kan Damen vier jaar uitgesloten worden van Europese aanbestedingen. Bovendien kan een veroordeling voor de Duitsers een stok zijn om mee te slaan in de onderhandelingen over wie de hoofdaannemer wordt voor de vertraagde fregatten.

NIEUW: Geef dit artikel cadeau

Als NRC-abonnee kun je elke maand **10 artikelen** cadeau geven aan iemand zonder NRC-abonnement. De ontvanger kan het artikel direct lezen, zonder betaalmuur.